

Лекция 1

Проектноориентирано обучение по български език и съвременните ТЕХНОЛОГИИ

*Приложение на изследователски подходи, интердисциплинарни
методи и нови технологии в проектноориентираното обучение
по български език*

31.10.2020 – 1.11.2020

Проектноориентирано обучение

- Основни предизвикателства в процеса на обучение
- Същност, принципи и методи на проектноориентираното обучение
- Основни етапи при подготовката на учителя
- Проектноориентираното обучение и възможностите, които предлагат съвременните ТЕХНОЛОГИИ

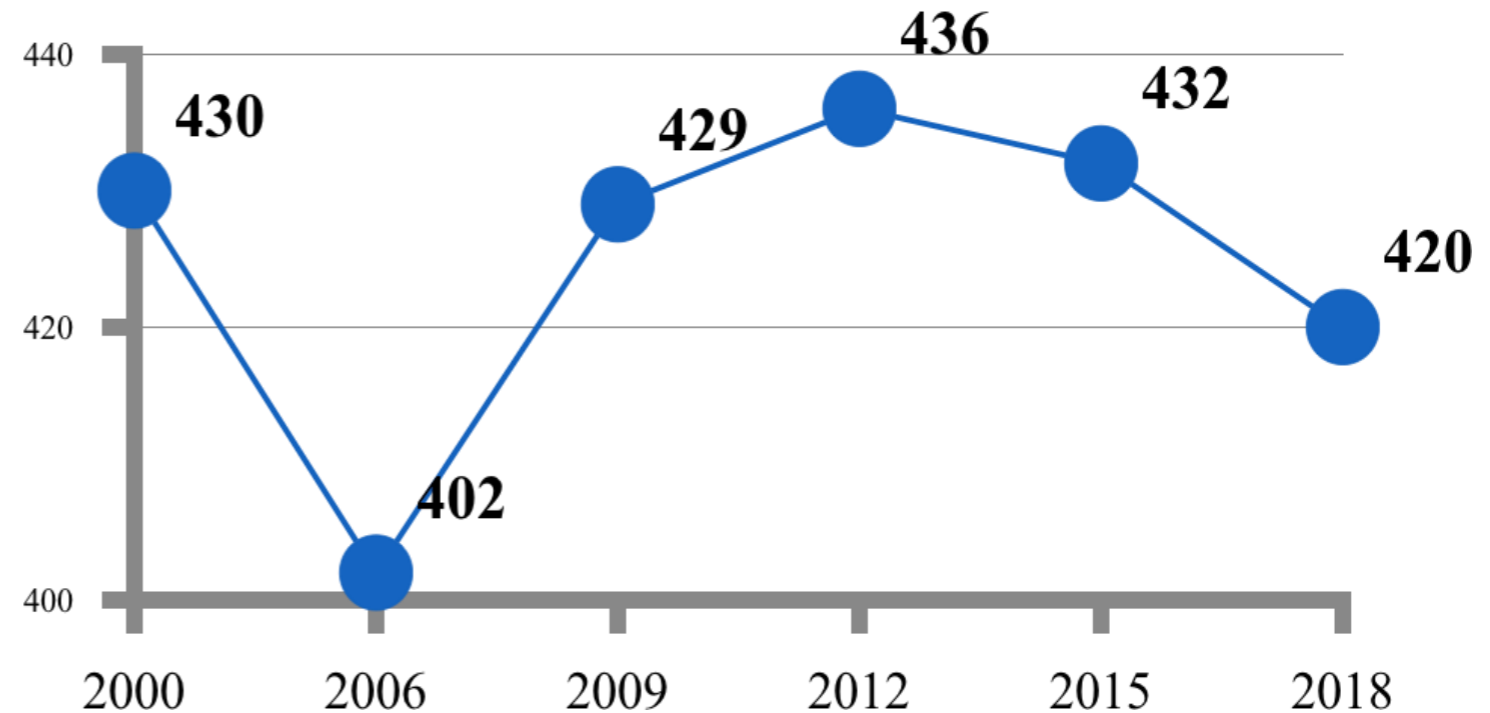
Основни предизвикателства

- Изследванията показват, че голяма част от учениците в един или друг етап от училищното си образование усещат липса на мотивация и интерес.
- Това важи и за учениците с високи академични резултати, и за тези, изпитващи затруднения в училище.
- Предизвикателство са и проблемите с езиковата култура и функционалната грамотност при учениците.

PISA 2000 – 2018

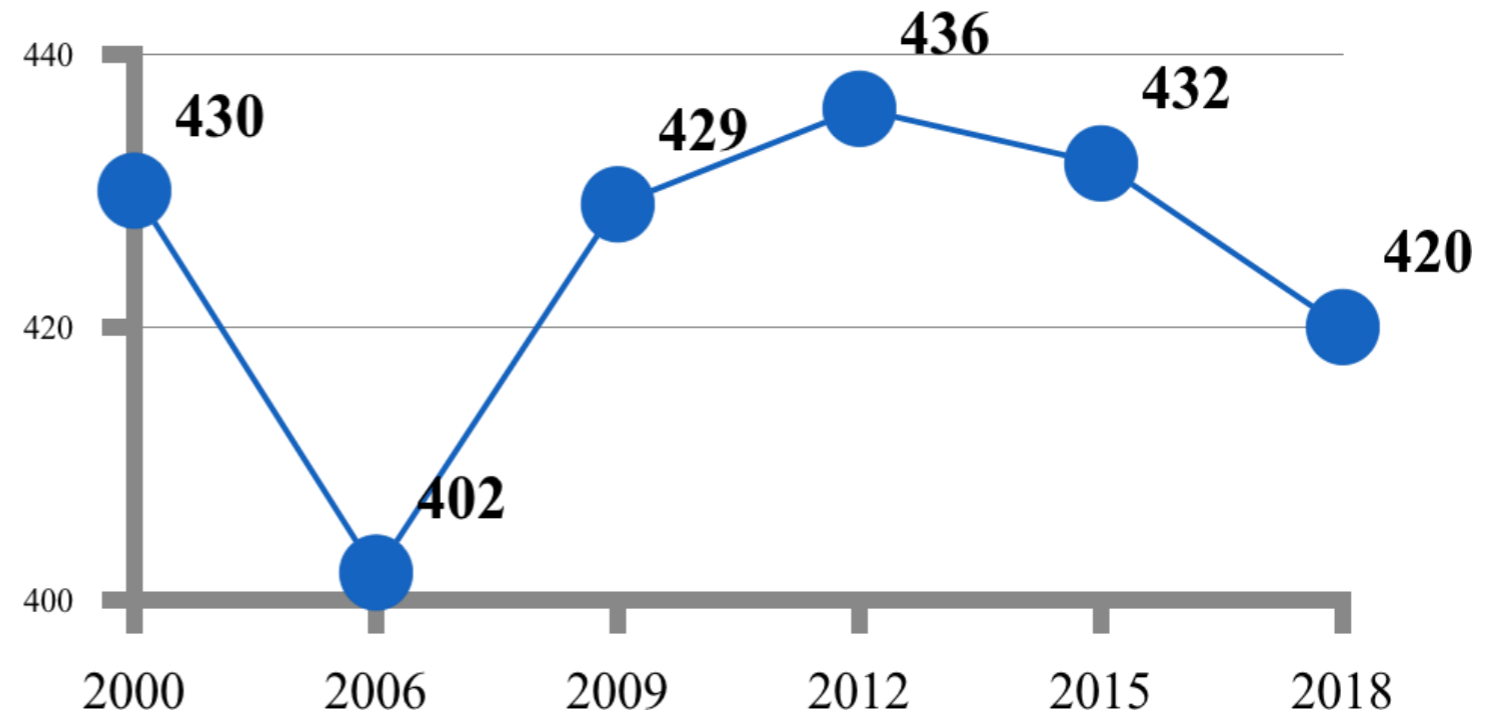

Програмата за международно оценяване (The Programme for International Student Assessment – PISA) изследва функционалната грамотност на 15-годишните ученици в областта на четенето, математиката и природните науки.

PISA (2000 – 2018)

PISA 2000 – 2018

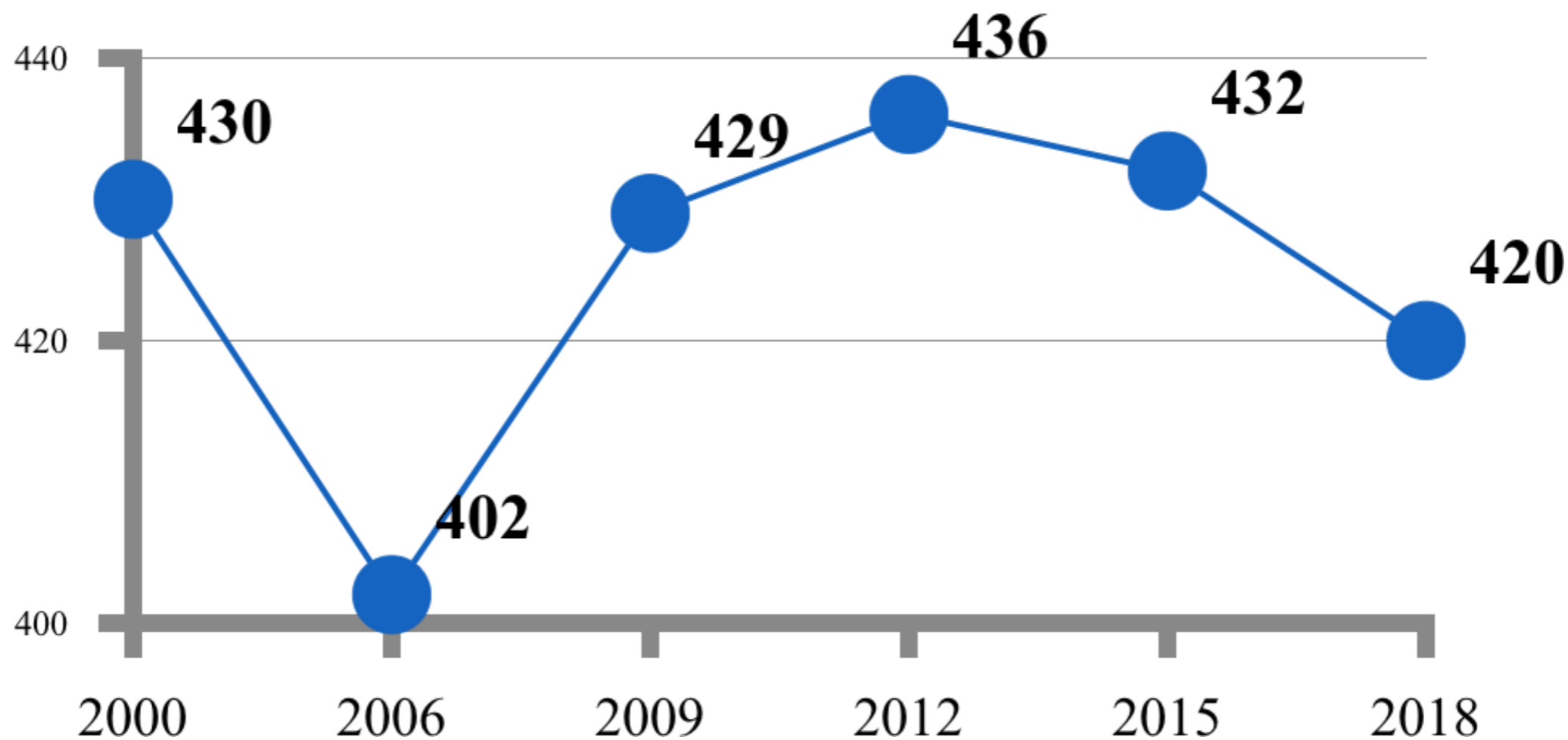
Функционалната грамотност в областта на четенето може да се дефинира като разбиране, осмисляне и използване на информацията от даден текст с цел анализиране и решаване на проблеми в различни ситуации.

PISA (2000 – 2018)

PISA 2018:

среден резултат по четене

PISA (2000 – 2018)

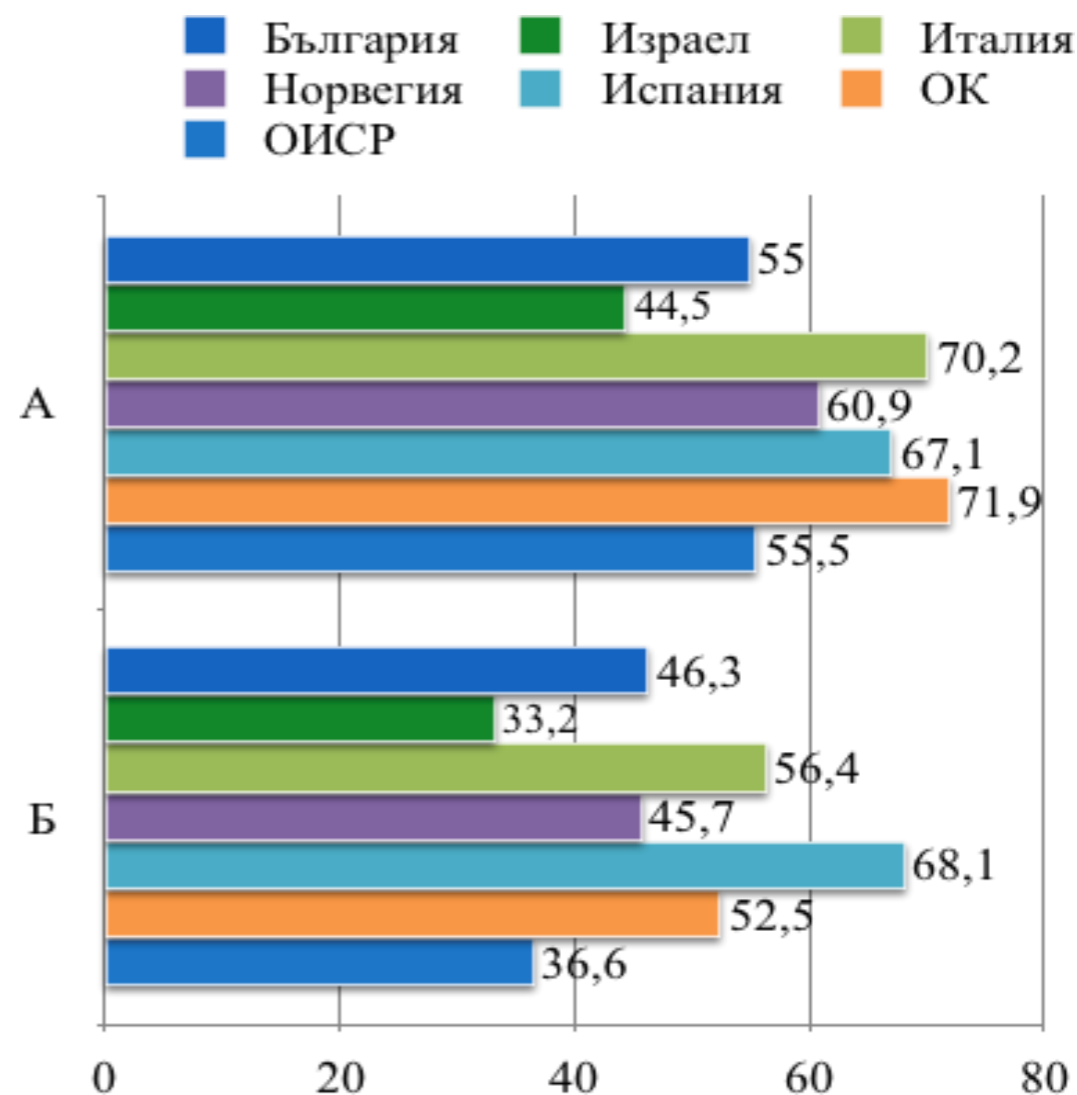
Мотивираност

Процент на учениците, които са се съгласили със следните твърдения в проучването PISA през 2015:

А: Дори да съм добре подготвен, се чувствам много притеснен.

Б: Изпитвам напрежение, когато уча.

Мотивираност

- Резултатите от PISA 2015 показват, че безпокойството, свързано с представянето в училище, домашните работи и тестовете, е обратнопропорционално на уменията за четене.
- Поведението и начинът на общуване на учителите в класната стая влияят на нивото на тревожност на учениците.

Принадлежност: PISA 2015

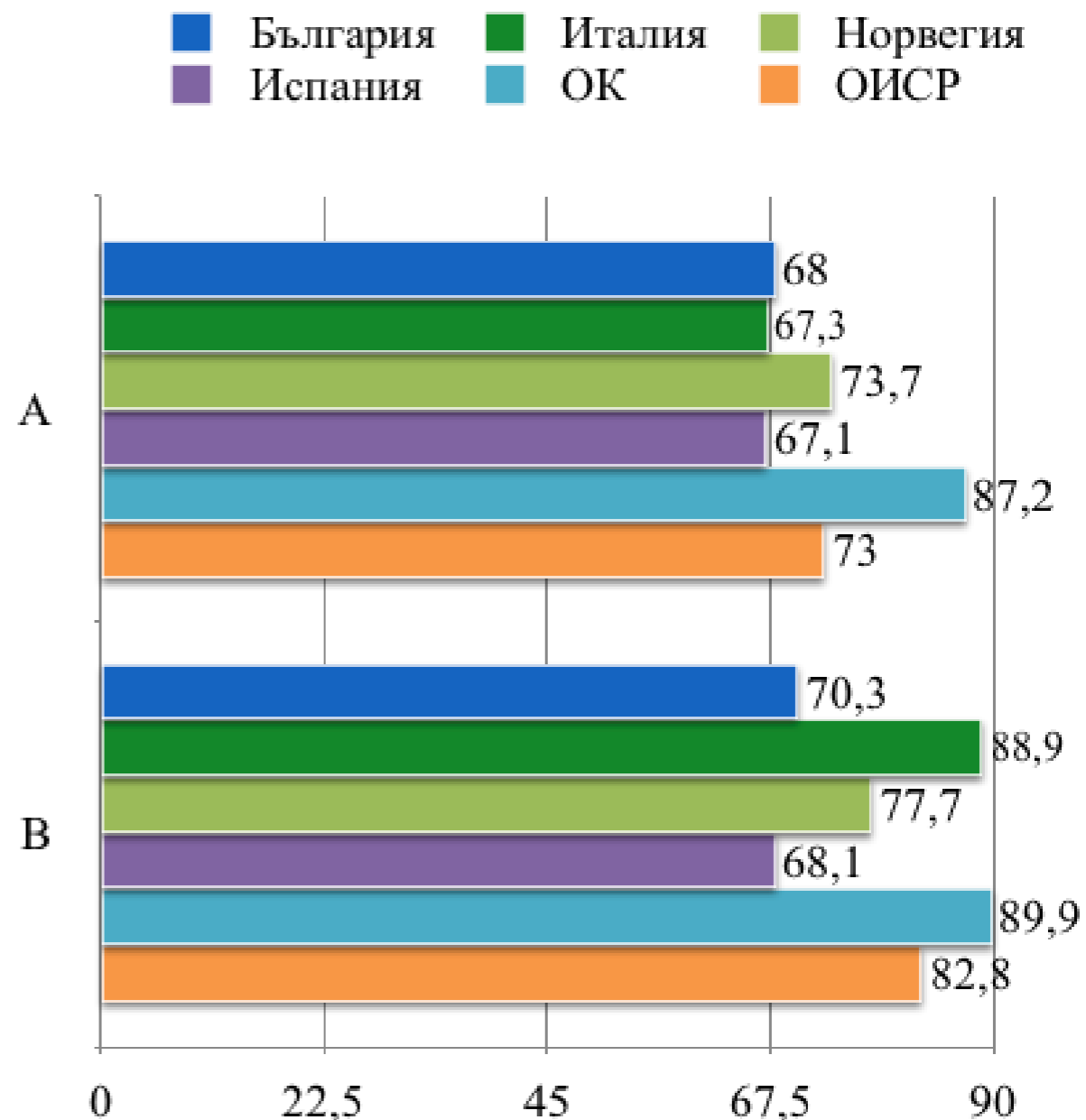

Процент на учениците, които са съгласни със следното твърдение:

А: Чувствам, че принадлежа към училищната общност.

Процент на учениците, които НЕ са съгласни със следното твърдение

Б: Чувствам се като аутсайдер в училище.

Принадлежност: PISA 2018

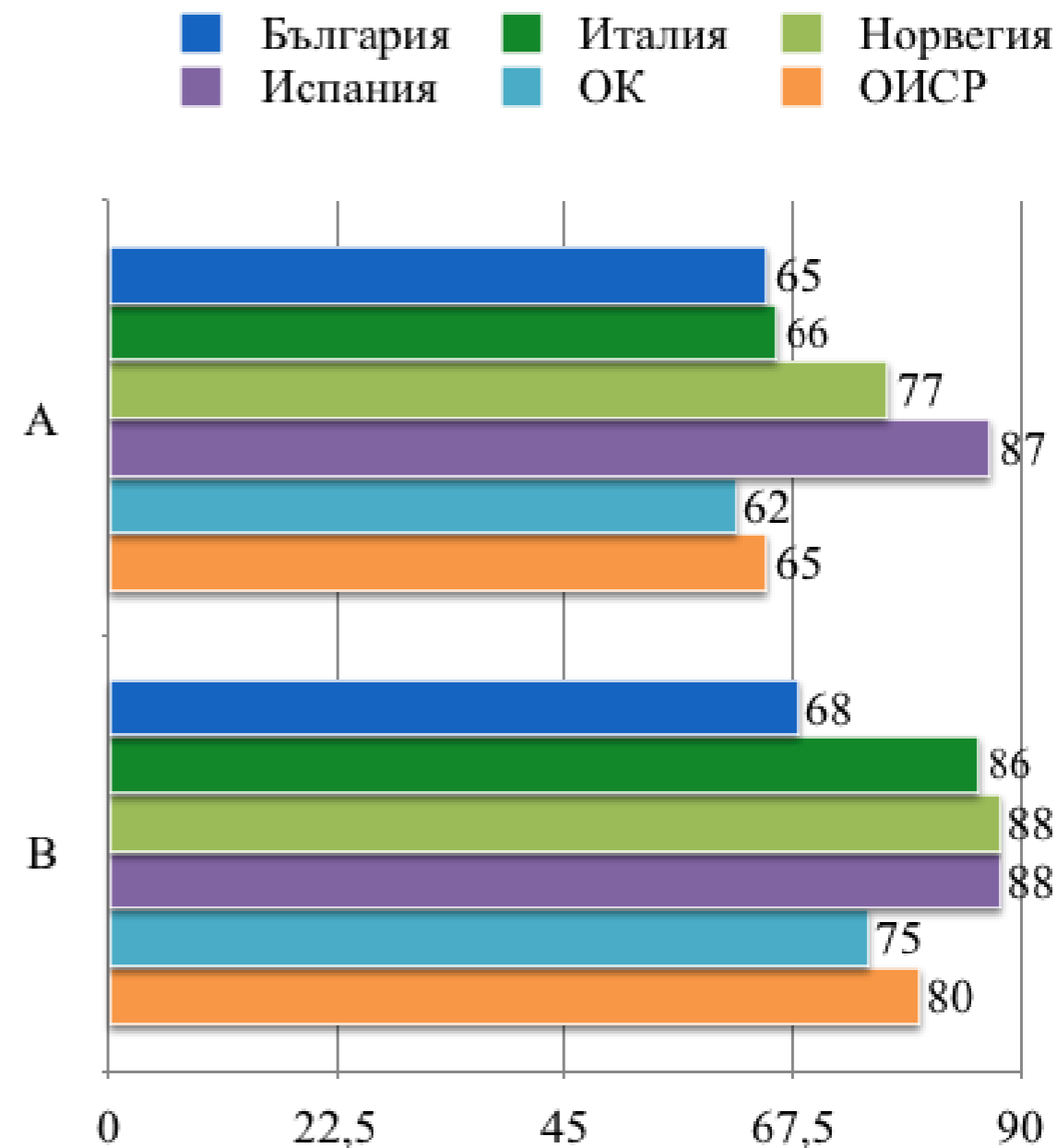

Процент на учениците, които са съгласни със следното твърдение:

А: Чувствам, че принадлежа към училищната общност.

Процент на учениците, които НЕ са съгласни със следното твърдение

Б: Чувствам се като аутсайдер в училище.

Принадлежност

- Резултатите от PISA 2015 и 2018 са сходни: българските ученици, които се чувстват като аутсайдери в училище (съответно 29% и 32%), не чувстват принадлежност към училищната общност (съответно 32% и 35%).
- Учениците изпитват по-силна принадлежност към училищната общност, ако имат учители, които са готови да им помагат и се интересуват от тяхното обучение.

Изследване на езиковите нагласи на българите

→ Според проведеното национално анкетно проучване в рамките на проекта „Изследване на обществените нагласи и ценностните ориентации към съвременния българския книжовен език като фактор при кодификацията на нормите му“ мотивираността за спазване на книжовните норми в писменото общуване може да бъде измерена според оценката за ползата от правилното писане.

сп. „Български език“

Изследване на езиковите нагласи на българите

Мотивацията на българите да пишат правилно се основава:

- на първо място – на гордостта от правилното писане;
- на второ място – на престижа, който носи спазването на писмените книжовни норми;
- на трето място – на връзката с професионалното развитие;
- на четвърто място – на възможността за разграничение спрямо тези, които не владеят добре езика.

сп. „Български език“

Езиковите нагласи на българите

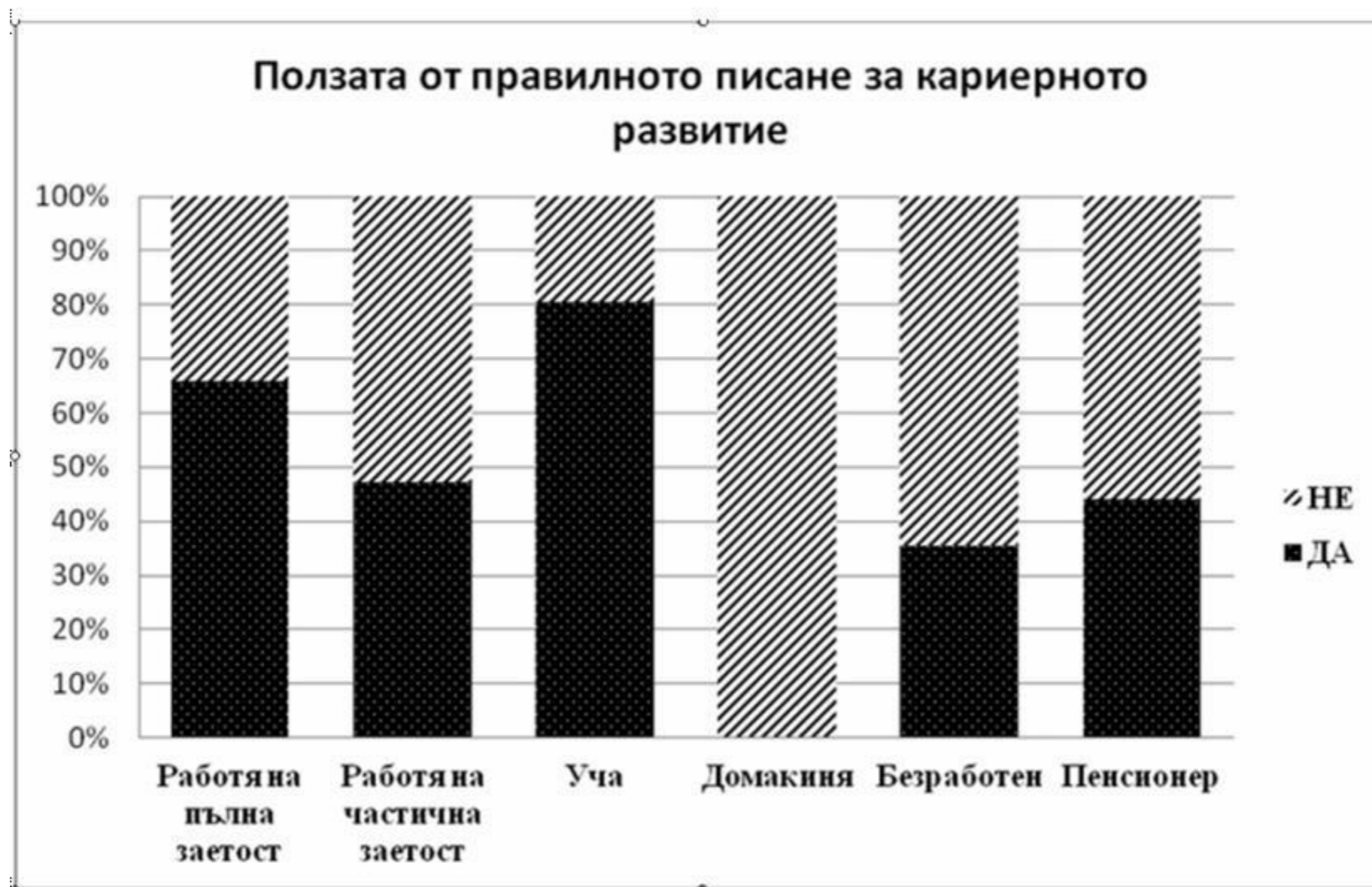
Първи избор (в проценти) на 8-те отговора на въпроса за необходимостта от писане на правилен български език

сп. „Български език“

Правилното писане и професионалното развитие

сп. „Български език“

В допълнение

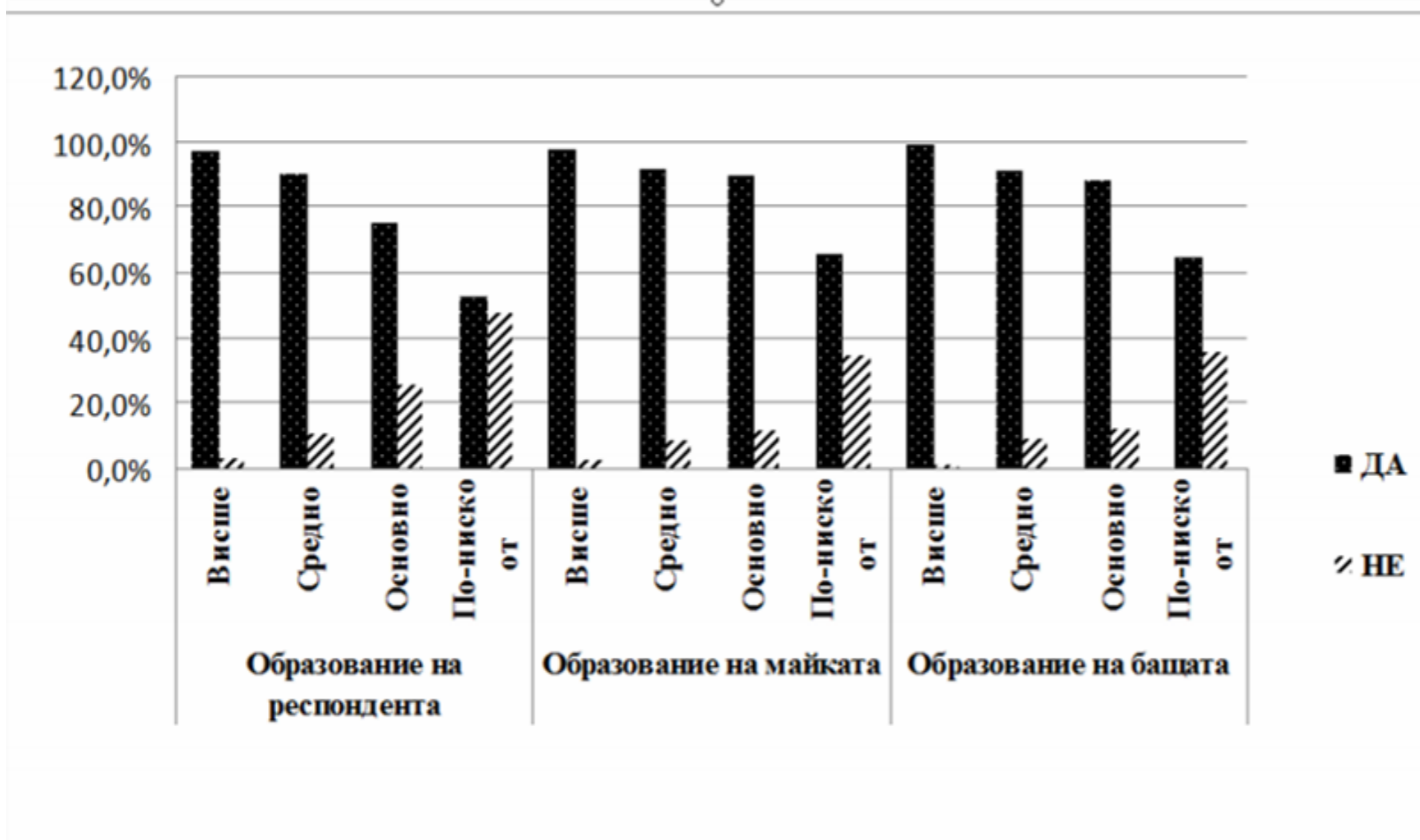

Според резултатите от първото за 2019 г. проучване за потребностите от работна сила половината от работодателите в България вече изискват като ключова компетентност владение на български език и умения за общуване на български език: писмено и говоримо.

Добрият учител е „врата“ към правилното писане

Отношение
към
твърдението
„Това, че мога да пиша правилно на български, е поощрявано | е било поощрявано от учителите ми“.

сп. „Български език“

Изводи

- Ролята на грамотността е важна за съвременните българи: както за положението им в обществото, така и за личностната им самооценка.
- Отношението на учителя към учениците и към преподавания материал е ключово за тяхната МОТИВАЦИЯ.

Проектноориентирано обучение

→ За да бъдат активно включени в процеса на учене, обучаващите се трябва не само да слушат, но също и да четат, пишат, **обсъждат** или решават **проблеми**.

→ Нещо повече, обучаващите се трябва да изградят **когнитивни умения от по-висок порядък като анализ, синтез и верификация**.

„Седем принципа за добри практики в университетското образование“ (ERIC)

Проектноориентирано обучение

- Проектноориентираното обучение е **метод на преподаване**, при който учениците придобиват **знания и умения**, като **изследват конкретен проблем**.
- Методът е насочен към **изграждане и усъвършенстване** на **изследователското, творческото и критичното мислене** на учениците и на **уменията им за комуникация и сътрудничество**.

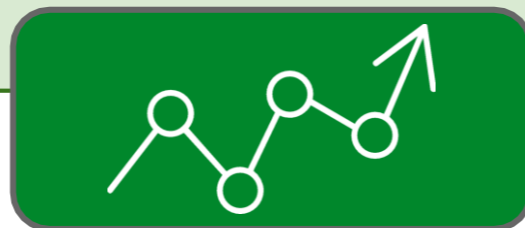
Значение на

проектноориентираното обучение

→ Изборът на изследователски задачи, свързани с овладяването и използването на езика, цели да стимулира мотивацията и интереса към изучаването и изследването на българския език.

Употребата на пълен и кратък член е една от най-често срещаните грешки при писане. Формулирайте правила за откриване на подлога в изречението!

Значение на проектноориентираното обучение

Учениците участват активно, като:

→ формулират въпроси;

Кои признаци показват коя дума в изречението е подлог?

→ търсят отговори;

*Признаци:
род? число? лице?*

*Кои части на речта могат да
заемат позицията на подлога?*

Май се съгласува с нещо?

→ извършват наблюдения.

Най-добре да разгледам няколко изречения. Но откъде ли?

Значение на проектноориентираното обучение

Учениците са активни участници в процеса, в който:

- се учат как да решават проблеми;
- практикуват и усъвършенстват уменията си за активно сътрудничество, работа в екип, представяне на резултатите от изследванията си и др.

Основни цели

Учениците трябва да изградят способности и умения:

- да формулират значими проблеми въз основа на наблюдения и анализ;
- да изграждат хипотези, които проверяват и доказват или отхвърлят;
- да избират и прилагат подходящи изследователски подходи за достигане до ново знание.

Основни цели

Учениците трябва да изградят способности и умения:

- да достигат самостоятелно до факти и зависимости, от които могат да направят изводи;
- да анализират получените резултати и да правят обобщения;
- да обсъждат различни гледни точки;
- да работят самостоятелно и в сътрудничество.

Основни принципи

1

Самостоятелно достигане до знание

2

Изучаване на реални езикови прояви

3

Взаимодействие

4

Изследователски подходи

Основни принципи

1

Самостоятелно достигане до знание

Задълбоченото разбиране и трайното усвояване на знание настъпва, когато ученикът е активен участник в учебния процес и работи върху решаването на проблеми, като използва личния си опит и натрупани знания.

Самостоятелното достигане до изводи и обобщения предполага самостоятелното достигане до ново знание.

Основни принципи

2 Изучаване на реални езикови прояви

Изследваните проблеми са свързани с актуални езикови прояви и това ги прави значими и интересни. При изучаването и изследването на българския език могат да се използват наблюдения върху употребата на езика в различни сфери на живота и в различни комуникативни ситуации.

Основни принципи

Взаимодействие

Възлагането на групови проекти е свързано с работа в екип.

Социалното взаимодействие в процеса на усвояване на знания изгражда умения за формулиране на въпроси и отговори, водене на диалог и преговори, привеждане на аргументи в защита на дадена теза, лидерство и отговорност.

Основни принципи

4

Изследователски подходи

Използваният познавателен инструментариум също оказва влияние за ефективността на процеса на учене.

Учениците се учат да изследват естеството на проблемите, да анализират взаимовръзките, да откриват противоречията и да достигат до правилните изводи и обобщения.

Основни етапи при подготовката на изследователски проект

- Описание на проблема, който трябва да бъде решен в рамките на проекта
- Описание на знанията и уменията на учениците, които са предпоставка за успешното решаване на проблема, както и на знанията и уменията, които се цели да бъдат развити
- Описание на методите, които учениците да приложат в работата си
- Описание на подходящите участници за изпълнението на проекта

Основни етапи при подготовката на изследователски проект

- Описание на необходимите помощни средства (източници на примери, научна литература, софтуерни приложения)
- Изработване на инструкция за работа за учениците
- Изготвяне на примерен план за разработването на проекта
- Формулиране на насоки за начина на представяне на резултатите от проекта
- Разработване на критериите и формата за оценяване на резултатите от проекта

Технологиите в проектноориентираното обучение

Предизвикателствата на 21-ви век:

→ Технологии са широко достъпни и присъстват в ежедневието на ученици и учители.

Според Евростат процентът на хората (на възраст от 16 до 74 години), които са използвали информационни и комуникационни технологии и онлайн услуги в България в периода 2007 – 2017 г., нараства всяка година с от 5 до 10%, съответно от 37% през 2007 г. до 57% през 2017 г.

Евростат

Технологиите в проектноориентираното обучение

- Технологии са неизменна част от обучението – компютри, мобилни устройства, мултимедийни проектори, интерактивни дъски, като помощници на учителя в ежедневноната му дейност.
- Технологии предлагат възможности за сътрудничество, работа в екип, споделена среда за работа, обмен на информация.
- Технологии улесняват постигането на междупредметни връзки в обучението, с които се повишава интересът, активността и ангажираността на учениците в учебния процес.

Технологиите в класната стая

✓ **Виртуалната среда за обучение предлага възможност за:**

- споделяне на информация;
- структуриране на учебните материали и организиране на учебния процес;
- възлагане на задачи за самостоятелна и групова работа;
- текуща проверка и оценка на знанията.

Технологиите в класната стая

✓ **Технологиите за комуникация могат да се използват за:**

- активно взаимодействие извън класната стая;
- възможности за проследяване на процеса на учене;
- обратна връзка.

Технологиите в класната стая

✓ Електронните езикови ресурси включват:

- електронни речници, енциклопедии и справочници;
- корпуси от текстове за търсене на примери за езикова употреба;
- програми за обработка на езика и извличане на информация.

Технологиите в класната стая

✓ **Мултимедийните и интерактивните приложения**

предлагат:

- разнообразни начини за представяне на съдържание;
- динамично представяне – визуализация и демонстрации;
- съчетаване на различна по тип и обхват информация:
текст, аудио, видео.

Технологиите в класната стая

→ Някои преподаватели в България вече използват платформи за електронно обучение или системи за управление на обучение, които позволяват да се публикува разнообразно съдържание, да се създават тестове, анкети, задачи, да се прилагат системи за оценяване, както и други улеснения, характерни за електронното обучение.

Технологиите в класната стая

→ Други използват възможностите на платформи в облачните технологии, в които се предлагат функционалности за споделено създаване на съдържание онлайн, съхраняване и обмен на документи, бърза комуникация в реално време и др.

Технологиите в класната стая

→ Трети използват съвременните технологии за представяне на учебни материали или възможностите на интерактивните дъски.

Технологиите в класната стая

Съвременните технологии са
както голяма възможност, така и
голямо предизвикателство.

Обобщение

Овладяването на българския език е ключова компетентност, необходима в образователния процес, както и за личната и професионалната реализация.

Езиковите технологии могат да допринесат съществено, тъй като предлагат нови средства за преподаване и изучаване на езика.

Лекция 1

Бяха представени:

- Предизвикателствата, пред които стои проектноориентираното обучение
- Основните принципи и методи на проектноориентираното обучение
- Основните етапи при подготовката на изследователски проект
- Проектноориентираното обучение и възможностите, които предлагат новите технологии.

За въпроси:

teacher@ibl.bas.bg

Можете да използвате и [Форума за въпроси и отговори](#) на Образователната платформа на Института за български език.

Проектът
„Написаното остава. Пиши правилно!“

се осъществява по

Програма „Образование с наука“

на Министерството на образованието и науката и
Българската академия на науките.

Образование
с наука